

Co si odnášíme z workshopů (a dalších akcí) a doposud došlých námětů

Skupina Struktura RVP ZV

Pracovní skupina: Jan Jiterský (garant), Dominik Dvořák, Milena Jabůrková, Tomáš Pavlas, Daniel Pražák, Martina Tóthová, Arnošt Veselý

14. 1. 2022

Výňatek ze Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+

- *Revize rámcových vzdělávacích programů bude vycházet ze stávajících RVP při zachování jejich základní struktury i pojmů. Zachována bude i dvoustupňová úroveň kurikula na úrovni rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu.*
- *RVP ZV bude nově pro vzdělávací obory definovat jádrové a rozvíjející očekávané výstupy. Jádrové výstupy by si měli osvojit všichni žáci, rozvíjející výstupy jsou určeny pro individualizaci a diferenciaci výuky a rozvoj žáků dle jejich zájmu a nadání.*
- *Pro 5. a 9. ročník budou jádrové výstupy všech vzdělávacích oblastí závazné. Pro uzlové body ve 3. a 7. ročníku budou závazné pouze výstupy v oblasti český jazyk a literatura, matematika a cizí jazyk, ostatní výstupy budou doporučené.*
- *Průřezová témata budou aktualizována s ohledem na celospolečenský vývoj a vhodně integrována do vzdělávacích oborů a očekávaných výstupů.*
- *Bude upraven poměr povinné a disponibilní časové dotace ve prospěch disponibilních hodin.*
- *V RVP ZV budou ukotveny zásady a pravidla pro používání formativního hodnocení.*

Z výše uvedeného vyplývá, že samotná **struktura RVP ZV** do značné míry závisí na výsledku jednání o dalších tématech:

- klíčové kompetence a gramotnosti, jejich pojetí a zapracování do struktury RVP, vazba na vzdělávací obsah;
- obsah a forma modelového (modelových) ŠVP a jejich vztah k samotnému RVP ZV;
- vymezení jádrových a rozvíjejících očekávaných výstupů;
- definice a pojetí uzlových bodů;
- pojetí a způsob zapracování průřezových témat;
- pojetí a „striktnost“ tzv. rámcového učebního plánu atd.

Zároveň je možné, že některá strukturální doporučení či nastavení mohou ovlivnit jednání dalších pracovních skupin a rozhodování o nastavení některých klíčových témat. Jedná se o proces, který je třeba vnímat jako synergický (společně působící, vzájemně se ovlivňující).

Strukturace podnětů získaných z workshopů a dalšími cestami

Workshop zaměřený na téma struktury RVP ZV se konal 7. 12. 2021 ve spolupráci s PedF UJEP Ústí nad Labem (záznam zde:

<https://www.youtube.com/watch?v=wUwN76B1MHQ>)

Další podněty k tomuto tématu byly sbírány prostřednictvím webu k revizi RVP ZV –

<https://velke-revize-zv.rvp.cz/>

Na čem panuje poměrně velká shoda:

- Revidovaný RVP by měl mít digitální („rozklikávací“) podobu, která umožní postupně se nořit do jeho jednotlivých úrovní.
- Je třeba zachovat (případně zvýšit) jeho srozumitelnost. Ideálně dovysvětlením některých doposud nepochopených pojmů a termínů, případně vazeb mezi nimi. Součástí by měl být výkladový slovník pro účely RVP. Je třeba dbát i na jistou výkladovou, pojmovou a odbornou jednotu napříč vzdělávacími oblastmi.
- Je třeba zachovat v co největší míře užívané termíny a nepřidávat další, měnit je, pokud to není nezbytně nutné.
- Shoda panuje na zachování dvou stupňů (úrovní) kurikula (RVP–ŠVP).
- V RVP by se neměla zásadním způsobem proměnit struktura vzdělávacích oblastí (žádné ani nepřidávat), přičemž by na úrovni ŠVP měla být zachována možnost vytvářet vlastní předměty uvnitř těchto oblastí. Někteří přispěvatelé by se přimlouvali za možnost vytvářet vlastní předměty i napříč vzdělávacími oblastmi (na tomto však úplná shoda nepanuje).
- Součástí RVP ZV by měl být modelový ŠVP (příp. více variant), který by nebyl pouhým vzorem ke kopírování, ale nástrojem pro tvorbu vlastního ŠVP v dané konkrétní škole.
- Struktura RVP by měla odpovídat (naplňovat) zadání Strategie 2030+.
- Revidovaný RVP by měl ve své struktuře více propojit kompetence – gramotnosti – vzdělávací obsah – průřezová témata, aby tyto části nestály odděleně a samostatně. Často dochází k zaměření uživatelů RVP ZV pouze na vzdělávací obsah či samotné učivo.

Na čem shoda nepanuje, ale velmi často to zaznívá, popř. jedná se o relevantní či zajímavý podnět:

- RVP by měl dávat srozumitelný základní rámec, který ve své struktuře (v jasné návaznosti) jde od základních cílů vzdělávání až po konkrétní návody (příklady, ukázky) toho, co a jak učit v jednotlivých vzdělávacích oblastech, a ideálně by měl obsahovat také konkrétní úlohy, které ověří/vyhodnotí úroveň dosažení stanoveného cíle.
- Pro některé školy by měla existovat možnost „stát mimo systém“ RVP (tzv. opt-out). Jednalo by se o zcela výjimečnou situaci, kdy by škola zpracovala své pojetí naplnění vzdělávacích cílů a za předem stanovených procesních pravidel požádala (nejspíše kurikulární autoritu) o posouzení svého „individuálního RVP“. Pro úspěšné posouzení tohoto zpracování by bylo nezbytné popsat i nastavení pravidelného vyhodnocování dosahování stanovených cílů. Kurikulární autorita by pak dala doporučení k rozhodnutí o vyhovění či nevyhovění žádosti, o které by rozhodovalo MŠMT.
- Popis jednotlivých vzdělávacích oblastí by měl obsahovat konkrétní propojení s klíčovými kompetencemi, případně gramotnostmi, včetně strategií k jejich naplňování.
- Revidovaný RVP by měl být stručný a přehledný – neměl by obsahovat to, co je již v jiných dokumentech, ale třeba na to jen „linkem“ odkázat. Stejně tak ŠVP by neměl kopírovat texty z jiných dokumentů (ani z RVP).
- Součástí RVP by měla být zjednodušující grafika, která přiblíží jeho obsah a smysl i mimo pedagogickou odbornou veřejnost – rodičům, dětem.

- RVP by neměl být vnímán jako „rámcový vzdělávací program“, ale jako „rámec vzdělávacích programů“. Potom by měly smysl i modelové ŠVP, které by mohly ukazovat realizaci „rámce“ v jednotlivých školních kurikulárních dokumentech.
- RVP (nemá být jen vzdělávací osnovou = obsahem) by měl vytvářet podmínky pro kurikulární tvorbu ve školách.
- Obsah a struktura RVP a ŠVP by měly na sebe vzájemně navazovat, ne se opakovat, dublovat. ŠVP bude popisem, jak daná škola cíle vzdělávání (rámec) v RVP konkrétně realizuje, jaké strategie a organizační formy používá, jak vyhodnocuje naplňování těchto cílů, efektivitu realizace ŠVP. RVP, potažmo ŠVP, by měly obsahovat strategie, kritéria, indikátory pro hodnocení úspěšnosti plnění RVP, potažmo ŠVP.
- Očekávané výstupy v RVP by měly být formulovány nikoli jako činnosti (ty by si měla definovat až škola v ŠVP), ale jako popis znalostí, dovedností či postojů, které má žák vzděláváním získat, tedy např. za použití slov „ví“, „umí“, „rozumí“, „dokáže“ nebo „chce“.
- Zařadit kapitulu „personální podmínky pro realizaci RVP ZV“ a zde základní nepodkročitelné podmínky pro úspěšnou realizaci ŠVP ze strany profesní úrovně pedagogů.

Na čem shoda nepanuje a může se jednat o neuralgické body v oblasti řešeného tématu, případně se jedná o ojedinělý názor nebo podnět:

- Průřezová témata a klíčové kompetence by měly stát samostatně a udávat rámec, podle kterého si každá škola podle svých podmínek a místního kontextu poradí s jejich „uchopením“ sama.
- Měli bychom reflektovat požadavky na rozšíření či změnu pojetí klíčových kompetencí, gramotností, průřezových témat (jejich obsah i počet) i samotného vzdělávacího obsahu. Je mnoho témat, která v současném RVP ZV chybí a která jsou v dnešním světě velmi důležitá.
- Součástí RVP by měly být nejen vzdělávací strategie, ale i způsoby a formy hodnocení se zaměřením na formativní hodnocení. Část účastníků workshopů a přispívajících si naopak myslí, že ani metody, ani způsoby a formy hodnocení do RVP nepatří.
- Některé vzdělávací obsahy (přímo na úrovni celých oborů – např. těch doplňujících) by se měly z RVP zcela vypustit a jejich tvorba by měla být nechána na samotných školách.
- Současnou strukturu RVP je třeba výrazně redukovat. Měly by být zachovány jen některé části, a to ještě s určením adresáta (tedy toho, komu je daná část určená).
- RVP by měl zajistit, že při přechodu dítěte do jiné školy bude plynule navazovat na vzdělávání ve škole předešlé. Tedy do RVP promítnout časově určené (jednotné) tematické plány.
- Proces tvorby ŠVP by měl být více svázaný, na přílišnou volnost doplácí žáci.
- Míra „vymahatelnosti“ by měla být jiná pro RVP a jiná pro ŠVP. RVP by měl být závazný, ŠVP méně.
- RVP by měl obsahovat profil absolventa a z něj pak odvodit cíle vzdělávání × profil absolventa by si měla definovat škola až na úrovni ŠVP.

- Pro někoho je RVP pouhým rámcem, pro někoho by mělo být jasným zadáním státu, pro někoho metodickým dokumentem naznačujícím způsob, nebo dokonce jasně formulovaným a požadovaným způsobem realizace vzdělávacího obsahu.

Písemné záznamy z workshopu

(bez jazykové a formální úpravy)

Řešené otázky na workshopu

1) Je pro vás současná struktura RVP ZV srozumitelná, uchopitelná, smysluplná?

- RVP ZV by mohl být mnohem kratší,
- Ano, je srozumitelná. Není třeba něco vynechávat.
- toť otázka – chybí gramotnosti, kompetence jsou často nepropojeny s obory, podobně i gramotnosti a na druhé straně se RVP více podobá ŠVP než dokumentu, který ukazuje cestu, směr vzdělávání v ČR.
- Vzhledem k tomu, že se jedná o rámec struktura více méně nepřekáží. Naopak je to návod na způsob myšlení běžných učitelů, obsahuje vše podstatné (od cíle vzdělávání po návody, co učit v konkrétní vzdělávací oblasti).
- Tři pilíře (oblasti, kompetence PT), měly by být zachovány nebo by měla nastat změna?
- PT by mohla být integrována do vzdělávacích oblastí – po obsahové stránce se průřezová témata již hodí k oborům.
- KK by měly stát samostatně – dávají rámec, který můžu uchopit dle kontextu a podmínek školy. Nevíme, na jakou budoucnost žáky připravujeme. Soft skills jsou důležité, možná důležitější než obsah.
- Kompetence kulturního povědomí (chybí?).
- Zásadní je, aby škola měla dobře nadefinované KK.
- Stát si dal za cíl tyto oblasti rozvíjet, měly by být rozpracované i v ŠVP.
- Vzdělávací oblasti/obory – je zřejmě jedno, jak jsou, neboť školy si to mohou rozhodnout, jak budou chtít předměty. Jejich sdružení není cesta k zamyšlení se, jak předměty sestavit ve škole.
- 4 vize pro vzdělávání UNESCO (učit se učit, učit se být...)
- Gramotnosti (čtenářská, matematická, přírodovědná...) + strategie (například čtenářské strategie u ČG)
- Část k hodnocení je nyní velmi stručná, název “Hodnocení žáků” je zavádějící (hodnotí se práce žáků, nikoliv žáci)
- Hodnocení není potřeba propojovat s nějakou klasifikací, ale učitel i žák potřebují vědět KAM MÍŘI a KUDY VEDE jejich cesta od stavu KDE JSOU právě nyní, čemu rozumí, co již aplikuje a podobně. Dokument by mohl ukazovat cestu, jak tvořit ŠVP v tomto smyslu.
- Např. metody ani formativní hodnocení by tam být nemuselo, i po kurzech si každý učitel pod pojmem formativní hodnocení představí něco jiného (učitel by se měl vzdělávat zvlášť, do rámce to nepatří). Jakékoliv metody jsou svazující, typy hodnocení stejně tak. Nemělo by to být ani v ŠVP (každý učitel by vzdělávacímu cíli měl dojít k cíli různými cestami). Učitel je již nyní přetížený a svázaný řadou věcí.
- Protiargument (Jiří Dvořák): S RVP pracují nejenom učitelé. Naopak pro veřejnost je z mnoha důvodů významné se orientovat v hodnotících požadavcích (na všech úrovních vzdělávání).
- Doplnující vzdělávací obory – nemusely by být v RVP, v některých školách s nimi pracují (např. volitelné předměty, používají jako inspiraci, ale kdyby tam nebyly nechyběly), jako možnost v rámci disponibilních hodin přidat něco, co povede žáky

- k cíli školy, kterou si škola vytyčila, ale nemusí být vytvořena osnova, když ji učitel vnímá jinak.
- Současná struktura je srozumitelná, ale obsahuje příliš mnoho částí.
 - Jednotlivé části „svazují ruce“.
 - Vnímáme požadavek, aby bylo vše zpracováno do ŠVP.
 - Je to zbytečně předimenzované, každá škola by měla svoje ŠVP ušít na míru.
 - "ilustrativní úlohy"
 - ověřovací nástroje
 - Zachovat jen 2 - pro vedení, 5 pro učitele, 6, 7 RUP
 - 5. kapitolu zeštíhlit a propojit s KK – Gramotnostmi; KK se promítají do vzdělávacích strategií učitelů
 - přijde mi srozumitelná, uchopitelná, pracujeme s ním i se studenty připravující se na učitelství
 - pokud to bude digitální, bude prohlubující se až k ukázkám, to pomůže srozumitelnosti do RVP koukám často
 - nad KK jsou obecné cíle, jsou spojovány s KK, to může vytvářet třecí plochy, kam to patří, jak to každý interpretuje, je to nevyjasněné místo.
 - Struktura může být volnější, vytváří prostor pro kreativní učitele. A bude dobře, že bude nějaký modelový materiál pro jinou skupinu učitelů.
 - přikláním se k elektronické formě, nepůsobí tak objemně, bylo by to zjednodušení, je to psychologický moment
 - neumím si představit, že ŠVP školy neberou vážně, napadá mě vymahatelnost, propsání RVP do ŠVP
 - v každém ŠVP (pan Prchal říká v švp) by se měl kantor najít
 - přechod dětí – dítě přejde a je mimo, je to problém, v HV to takový problém není, tam to dokážeme rychle napravit
 - v procesu se to rozvolnilo, byla dána důvěra školám, na to doplácet děti
 - triáda úloh minimální, optimální, excelentní – od nepodkročitelného stavu až po excelentní
 - akcentujeme praktickou věc do obecných předmětů
 - struktura by měla kopírovat objednávku státu, struktura by měla kopírovat strategii 2030+, to by se tam mělo promítnout
 - nehovořila bych o vymahatelnosti, ale na úrovni RVP, učitel by měl být tvůrce kurikula, cíl mám, nestíhám ho, sednu si a reflektuji, mám právo/autonomii sáhnout si do švp, vymahatelnost na úrovni ŠVP může snížit živost dokumentu
 - každý se bojí a nemění ty věci
 - struktura vytváří volnost – to si nemyslím, že je to svázané, volnost je v tom, že si učitelé vybírají učivo, metody
 - struktura by se měla rozdělovat do částí, které jsou významné, jak pohlížíme na žáka, jak k němu přistupuje, některé jsou více pro ředitele, pro školy, pojďme se n tu struktur podívat, kdo ji má zpracovávat
 - Strategie 2030+ přináší části, které jsou důležité, to je ta objednávka
 - Jsou části, kde napne více síly tvůrce kurikula
 - Měl by být stručný, učitelé se soustředí na "svůj" obsah. Je třeba opakovat, co je i v jiných dokumentech? A musí se to potom opakovat i v ŠVP?

2) Jak zajistit srozumitelnost RVP?

- Jednoduše, stručně s ikonkami – pro porozumění i rodiči
- Měl by obsahovat naše odborné pojmy, jsme přece jen profesionálové.
- Srozumitelnosti by prospělo i modelové ŠVP, ve kterých bude vidět ten přenos RVP do školního kurikula.
- Stručností

- čím více změn bude, tím z toho budou učitelé zmateni, může to způsobit více škody než užítku
- zbytečně neměnit stávající terminologii v RVP
- potřeba sjednocujícího slovníku stále trvá – jinak si nebudeme rozumět
- Původní RVP bylo tvořeno na VÚP. Do současné doby je znát a v počátku toto bylo ještě více znát, že každou část psal někdo jiný. Například složitost jazyka oboru výtvarná výchova dělala veliký problém učitelům ve školách při tvorbě ŠVP. Již při školení tzv. KOORDINÁTORŮ se doporučovalo například výtvarnou výchovu dát přečíst učitelům matematiky a naopak. Pokud je daná část RVP napsána dobře, pochopí ji.

3) Jaký je podle vás cíl dokumentu RVP?

- To je zatím nejisté.
- Pokud má rámec obsahovat i učivo, vraťme se k Zelené knize.
- Samozřejmě by bylo možné konkrétní požadavky vložit do jiného, paralelního dokumentu. Který by ovšem měl vzniknout přímo spolu s RVP.
- Je třeba, aby obsahoval i KK gramotnosti i cesty k dosažení cílů.
- Rámcový – nastavuje mantinely.
- Spíše metodická podpora?
- Cílem je reagovat dopředu na dlouhodobé změny.
- Směřovat k profilu absolventa/profil dítěte – přes něj stanovit cíl.
- Nemá narůstat jeho rozsah. Spíše zjednodušení.
- Nastavení minimálního rámce a zároveň určení priorit (co musí potkat každého žáka)
- Udat rámec toho, co učit (možná spíše smysl toho, co ve škole dělat), základní školy)
Je to skutečně rámec – nemá pouze jedno řešení (tedy není to zadání od státu).
- RVP by neměl být vnímán jako RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ale jako RÁMEC VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ. Potom by měly smysl i modelové ŠVP, které by mohli ukazovat realizaci RÁMCE v jednotlivých školních kurikulárních dokumentech.
- RÁMEC MÁ UKAZOVAT CESTU, SMĚR VZDĚLÁVÁNÍ V ČR. Tedy nemá řešit diody, odpor vodiče a kroužkovce. Má ukazovat po jaké cestě a kam se žák během základního vzdělávání dostane, které gramotnosti a kompetence mu v tom pomohou, kterým souvislostem by měl porozumět...
- RVP by měla být garance státu, co poskytne škola za úroveň vzdělání;
- RVP výstupy jsou jasné, dle nich se dá modelové ŠVP vytvořit.
- RVP (nemá být jen vzdělávací osnovou = obsahem) by měl vytvářet podmínky pro kurikulární tvorbu ve školách – startuje proces učení pedagogů, startuje hledání cest jak vést výuku ve školách – má vytvářet prostor pro tento proces;
- RVP není cíl, je to prostředek – “Rámec vzdělávacích programů pro školy” jako lepší název; mají v RVP být postupy, jak výuku realizovat v praxi? Rámec by byl lepší cestou, jak vzdělávat;
- RVP by měl definovat obecné cíle vzdělání v jednotlivých oblastech a jejich možnosti měření + procesní a obsahové věci obsáhnout v zákoně;
- RVP je prostředek a informační rámec s minimálními cíli/výstupy, kterých je třeba dosáhnout;
- Pokud by existovalo modelové ŠVP, není třeba mít RVP X oponent se obává, že modelové ŠVP bude úzce kopírovat jednu učebnici a nebude žádná jiná cesta, jak vzdělávat, učebnice by měla být jen podporou ne dogmatem;
- RVP by byl ve struktuře od nejobecnějšího ke konkrétnějšímu: 4 vize vzdělávání UNESCO, cíle vzdělávání dle školského zákona, klíčové kompetence, gramotnosti, vzdělávací oblasti a obory (vše by mělo být provázáno);
- RVP i na národní úrovni, by mohl být živý dokument – na úrovni školy ŠVP musí být živý dokument.

- kompetence ne na všechno, další nepřidávat, ani současné nejsou zautomatizovány;
- Mohl by z diskusí k velké revizi RVP vzejít podnět na změnu textu školského zákona (cíle vzdělávání)?

4) Jaký vzájemný vztah (strukturální/obsahový) by měl mít RVP a ŠVP?

- otázka povinného učiva – spíše bez pro volnost škol a udržení dvouúrovňového kurikula
- škola by si měla nadefinovat profil svého absolventa (konkrétní) školy nebo možná spíše rozšířit charakteristiku školy (možná některý žák nedosáhne úrovně absolventa).
- KK by měly být nadefinované v ŠVP
- Otázka je, co vše budou muset školy do ŠVP psát? Nemusí tam toho být teď příliš mnoho? Nestačilo by, kdyby školy učily jen v souladu s RVP? Chybou by pak bylo, kdyby školy učily v rozporu s RVP (to by mohla např. ČŠI hodnotit negativně: Například když výuka vede k něčemu, co je v rozporu s klíčovými kompetencemi nebo cíli základního vzdělávání)
- Jde o to, jak podpořit jednotlivé učitele, sborovny a zejména ředitele škol v tom, aby rozuměly své výuce a tím i kurikulární tvorbě na školní úrovni.
- Ředitelé mají být pedagogičtí lídři, kteří rozumí tomu, jak ve škole vytvářet podmínky pro dobrou výuku a tím i tvorbu školních kurikulárních dokumentů, tedy i ŠVP.

5) Formální podoba RVP?

- Interaktivní informační systém jako podpora pro tvorbu ŠVP a strategií je benefitem. RVP jako jádro je závazné (dle bodu) 3, vše ostatní by mohlo být proměnné a pouze doporučené.
- Jak se plánuje rozsah dokumentu? od toho se bude odrážet struktura. Pokud bude umožněno noření do hlubin – konkrétností. Bude to dokument živý, interaktivní. Nebo bude RVP rámec, který bude „vykolíkovávat hřiště“? (pro učitele, který dobře ví, co konkrétní dítě potřebuje).
- Bude v dokumentu seznam kompetencí, profilu?
- Primárně elektronická a strukturovaná a provázaná
- digitální podoba

Podněty, které byly doručeny k tématu prostřednictvím webu či jinou cestou

(bez jazykové a formální úpravy)

Snad největší slabinou dosavadního RVP je oblast hodnocení – nejsou dány strategie, kritéria, indikátory pro hodnocení úspěšnosti plnění RVP – potažmo ŠVP. Stát, který formuluje požadavky, cíle... by měl rovněž formulovat **základní požadavky, principy, pravidla hodnocení.** Tato oblast byla ponechána zcela osudu – nesourodým představám jednotlivých škol. Velká část vedení škol naprosto nezvládla nějak uchopit proces hodnocení naplňování svých ŠVP, spoléhala pouze na testy (Scio, Kalibro...).

Revidovaný RVP ZV by měl obsahovat kapitolu, která definuje základní principy, pravidla, způsoby vyhodnocování úspěšnosti realizace ŠVP ZV, základ pro sjednocení pravidel hodnocení a klasifikace, východisko pro hodnocení klíčových kompetencí a průřezových témat.

V kapitole personálních podmínek pro realizaci v RVP ZV by měly být prezentovány základní NEPODKROČITELNÉ podmínky pro úspěšnou realizaci ŠVP ze strany profesní úrovně pedagogů (míra metodické zdatnosti, zvládnutí správné práce s cílem, praktické dovednosti v oblasti hodnocení a klasifikace, základní dovednosti diagnostické ...). V případě materiálních podmínek je to formulováno.

Mnoho učitelů věnuje velké množství času i energie ovládnutí nových forem a metod. Pokud nekorespondují se stanovenými cíli (školy, ŠVP...) a nejsou správně vyhodnoceny výsledky, pak se požadovaných změn zřejmě nedočkáme („hnutí je vším, cíl ničím“). Mohlo by to být také praktické vodítko pro vedení škol. Snad by se tím snížilo nebezpečí kampaňovitosti a nabourávání systému práce škol např. díky velkému množství mnoha různorodých projektů. Nezbývá čas ani energie na systémovou práci školy.

Velké nebezpečí vidím v uvedení formativního hodnocení ve Strategii. Formativní hodnocení je vynikající forma, pokud je ovšem realizována na obecných principech, pravidlech hodnocení, spolu s dalšími formami hodnocení (např. kritériálním), tedy v rámci celého systému, nikoli vytrženě. Navíc formativní hodnocení neřeší problém hodnocení úspěšnosti naplňování ŠVP (potřeba spíše kvalitativního a sumativního hodnocení). Hlavně však musí být v souladu s požadavky stanovených cílů. Navíc definice a vymezení obsahu pojmu „formativní hodnocení“ je tak široká a různorodá, že se tam vejde cokoli. Praxe škol to také potvrzuje.

Doporučujeme zachovat stávající strukturu RVP ZV (nepřidávat do RVP ZV nové kapitoly).

Doporučujeme neměnit terminologii, na kterou si již učitelé zvykli (klíčové kompetence, očekávané výstupy, učivo apod.).

Doporučujeme RVP ZV zjednodušit a zestručnit, aby i ŠVP mohly být stručnější a jednodušší.

Strategie 2030+ uvádí, že revize RVP má proběhnout za zachování základní struktury i pojmů současných RVP. Jedním z klíčových pojmů, jehož prostřednictvím je definován závazný obsah vzdělávání, jsou očekávané výstupy. Podle současného RVP mají očekávané výstupy jak v RVP, tak v ŠVP, „činnostní povahu, jsou prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné.“ Základním sdělením uvedeného je, že očekávané výstupy mají mít „činnostní povahu“ – tedy – mělo by se jednat o určitou činnost, jejíž učinění lze ověřit.

V souladu s tím mají očekávané výstupy v RVP např. následující podobu:

- “P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi”
- “Z-9-2-01 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů”
- “HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace”

Podle strategie 2030+ byt zachována “dvoustupňová úroveň kurikula na úrovni rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu.” Současný vztah mezi výstupy v rámcovém vzdělávacím programu a výstupy ve školním vzdělávacím programu tomu zcela neodpovídá, a neodpovídá ani účelu, které jednotlivé dokumenty mají mít. RVP má stanovit

rámec (tedy cíle, obsah a rozsah), ve kterém se mají pohybovat školy při formulování školních vzdělávacích programů, a teprve ŠVP mají stanovit konkrétní obsah vzdělávání v konkrétní škole. Až do tohoto konkrétního obsahu pak patří činnosti, kterým se mají žáci věnovat, a jejichž prostřednictvím dochází k realizaci obsahu vymezeného v RVP a ŠVP. Požadavek, aby výstup v RVP měl činnostní povahu, tedy aby stanovoval činnosti, které mají žáci činit za účelem ověření zvládnutí určité kompetence, není kompatibilní s požadavkem, aby si školy samy formulovaly činnosti, jimiž realizují a ověřují vzdělávací obsah vymezený v RVP a ŠVP.

Současný RVP tlačí školy k tomu, aby si výstupy v ŠVP formulovaly samy, ale takový požadavek nedává smysl, neboť výstupy již sám dostatečně konkrétně definuje. Školy proto výstupy z RVP pouze kopírují do svých ŠVP, nebo jen formulačně upravují, aby naplnily požadavek na tvorbu vlastních výstupů.

Navrhuji proto, aby očekávané výstupy v RVP byly formulovány nikoli jako činnosti, jako popis znalostí, dovedností či postojů, které má žák vzděláváním získat, tedy např. za použití slov "ví", "umí", "rozumí", "dokáže" nebo "chce".

Ve výše uvedených příkladech by tak měly očekávané výstupy RVP následující podobu:

- RVP: "P-9-6-03 rozumí vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů; ví, jaké mimořádné události mohou být způsobeny výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jaké jsou jejich doprovodné jevy, možné dopady, a jak se před nimi lze chránit
- "Z-9-2-01 zná tvar planety země; umí dovodit, jak pohyby Země ovlivňují život lidí a organismů"
- "HV-9-1-03 umí na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností reprodukovat různé motivy, témata i části skladeb; umí vytvořit jednoduché doprovody, umí provést jednoduché hudební improvizace"

Školní vzdělávací program pak tyto znalosti, dovednosti a postoje konkretizuje a zároveň uvede konkrétní příklady činností, které vedou k jejich dosažení, a které jsou ve škole realizovány. Teprve až tehdy bude používat aktivní slovesa jako "vysvětlí", "popíše", "zahraje", "napíše" apod. Školám, které by si s realizací takového úkolu nevěděly rady, pak pomůže právě vzorové ŠVP.

Takový přístup dává větší smysl směrem k definování cílů vzdělávání – těmi je jistě, že žák něco "ví" či "umí", nikoli, že něco "předvede".

Ani současné RVP se požadavku na činnostní povahu očekávaných výstupů nedrží zcela – naopak popisují určitou znalost, dovednost či postoj, nikoli již činnost, kterou se má získání této znalosti, dovednosti či postoje ověřit. Např.:

"ČJL-9-1-03 rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj"

"DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat"

"D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů"

Na workshopech a v podnětech uvedené odkazy

Ukázka řešení <https://www.egeografie.cz/>

Australské kurikulum <https://www.australiancurriculum.edu.au/>

Současná struktura RVP ZV

ČÁST A

1 VYMEZENÍ RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V SYSTÉMU KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ

- 1.1 Systém kurikulárních dokumentů
- 1.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání
- 1.3 Tendence ve vzdělávání, které navozuje a podporuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

ČÁST B

2 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- 2.1 Povinnost školní docházky
- 2.2 Organizace základního vzdělávání
- 2.3 Hodnocení výsledků vzdělávání
- 2.4 Získání stupně vzdělání a ukončení základního vzdělávání

ČÁST C

3 POJETÍ A CÍLE ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- 3.1 Pojetí základního vzdělávání
- 3.2 Cíle základního vzdělávání

4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE

5 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

- 5.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE
 - 5.1.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA
 - 5.1.2 CIZÍ JAZYK
 - 5.1.3 DALŠÍ CIZÍ JAZYK
- 5.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE
 - 5.2.1 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE
- 5.3 INFORMATIKA
 - 5.3.1 INFORMATIKA
- 5.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT
 - 5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT
- 5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST
 - 5.5.1 DĚJEPIS
 - 5.5.2 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ
- 5.6 ČLOVĚK A PŘÍRODA
 - 5.6.1 FYZIKA
 - 5.6.2 CHEMIE
 - 5.6.3 PŘÍRODOPIS
 - 5.6.4 ZEMĚPIS (GEOGRAFIE)
- 5.7 UMĚNÍ A KULTURA
 - 5.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA
 - 5.7.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA
- 5.8 ČLOVĚK A ZDRAVÍ
 - 5.8.1 VÝCHOVA KE ZDRAVÍ
 - 5.8.2 TĚLESNÁ VÝCHOVA

- 5.9 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE
 - 5.9.1 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE
- 5.10 DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBORY
 - 5.10.1 DRAMATICKÁ VÝCHOVA
 - 5.10.2 ETICKÁ VÝCHOVA
 - 5.10.3 FILMOVÁ/AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA
 - 5.10.4 TANEČNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA

6 PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

- 6.1 OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA
- 6.2 VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA
- 6.3 VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH
- 6.4 MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA
- 6.5 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA
- 6.6 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

7 RÁMCOVÝ UČEBNÍ PLÁN

- 7.1 Poznámky k rámcovému učebnímu plánu
- 7.2 Poznámky ke vzdělávacím oblastem

ČÁST D

8 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

- 8.1 Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními
- 8.2 Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole
- 8.3 Podmínky vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

9 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

- 9.1 Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole
- 9.2 Systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

10 MATERIÁLNÍ, PERSONÁLNÍ, HYGIENICKÉ, ORGANIZAČNÍ A JINÉ PODMÍNKY PRO USKUTEČŇOVÁNÍ RVP ZV

11 ZÁSADY PRO ZPRACOVÁNÍ, VYHODNOCOVÁNÍ A ÚPRAVY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

- 11.1 Struktura ŠVP pro základní vzdělávání
- 11.2 Struktura ŠVP pro základní vzdělávání na nižších stupních víceletých gymnázií

SLOVNÍČEK POUŽITÝCH VÝRAZŮ

Příloha

Standardy pro základní vzdělávání